

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ГІМАДУЛІНА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заяви №№ 30675/06, 30785/06,
32818/06, 34468/06 та 49001/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

10 грудня 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

10/03/2010

Текст рішення може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Гімадуліна та інші проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пієр Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,
Рената Ягер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Райт Маруст (Rait Maruste),
Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),
Здравка Калайджієва (Zdravka Kalaydjieva), *судді*,
Михайло Буроменський (Mykhaylo Buromenskiy), *суддя ad hoc*,
та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 17 листопада 2009 року,
виносить таке рішення, що було прийняте того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявами, поданими проти України до Суду п'ятьма заявниками відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція):

i. заявою № 30675/06, поданою 18 липня 2006 року Оленою Володимирівною Гімадуліною, 1969 року народження, що проживає в м. Новогродівка Донецької області, Україна;

ii. заявою № 30785/06, поданою 17 липня 2006 року Андрієм Олександровичем Коняєвим, 1969 року народження, що проживає в м. Новогродівка Донецької області, Україна;

iii. заявою № 32818/06, поданою 1 серпня 2006 року Валентиною Григорівною Козловою, 1948 року народження, що проживає в м. Вінниці, Україна;

iv. заявою № 34468/06, поданою 7 серпня 2006 року Анатолієм Климентійовичем Даньковим, 1938 року народження, що проживає в м. Новогродівка Донецької області, Україна;

v. заявою № 49001/06, поданою 25 листопада 2006 року Миколою Олександровичем Бондаренком, 1954 року народження, що проживає в м. Вінниці, Україна.

2. Пані Козлову представляв у Суді п. В. Шульгін, адвокат, що практикує в м. Вінниці, Україна.

3. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев.

4. 15 жовтня 2008 року Голова п'ятої секції вирішив направити Уряду скарги заявників за пунктом 1 статті 6, статтею 13 Конвенції та статтею 1

Першого протоколу до Конвенції. Було також вирішено розглядати заяви по суті одночасно з питанням щодо їх прийнятності (пункт 3 статті 29 Конвенції).

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. У різні дати на користь кожного заявника було винесено одне або декілька рішень про стягнення виплат з підприємств, у яких частка статутного капіталу, що належить державі, становить не менше 25 %, а також було відкрито виконавчі провадження з метою стягнення цих виплат.

6. Після того як ці рішення набрали законної сили, щодо підприємств-боржників були порушені процедури банкрутства або ліквідації. Державна виконавча служба закінчила виконавчі провадження щодо них та направила виконавчі листи заявників відповідним ліквідаційним комісіям для подальшого виконання. Деякі з боржників були ліквідовані.

7. З огляду на тривале невиконання рішень, винесених на їх користь, деякі заявники (пані Гімадуліна, п. Коняєв та п. Даньков) безуспішно зверталися до суду з позовами до державної виконавчої служби про відшкодування шкоди. Інші заявники також безуспішно скаржилися до різних державних органів.

8. Більшість рішень, винесених на користь заявників, були виконані в повному обсязі (детальніше див. додаток).

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

9. Відповідне національне законодавство викладено в рішенні від 27 липня 2004 року у справі «Ромашов проти України» (*Romashov v. Ukraine*), № 67534/01, пп. 16–19.

ЩОДО ПРАВА

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

10. Суд вважає, що згідно з пунктом 1 статті 42 Регламенту заяви можуть бути об'єднані з огляду на їх схожість щодо фактів і питань, які вони порушують.

II. ТРИВАЛІСТЬ НЕВИКОНАННЯ РІШЕНЬ, ВИНЕСЕНИХ НА КОРИСТЬ ЗАЯВНИКІВ

11. Заявники скаржилися на те, що, не виконавши рішення, винесені на їх користь, держававідповідач порушила пункт 1 статті 6 Конвенції та статтю 1 Першого протоколу до Конвенції, які у відповідних частинах передбачають наступне:

Пункт 1 статті 6 Конвенції

«Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

Стаття 1 Першого протоколу

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів...»

Вони також скаржилися на відсутність ефективного засобу юридичного захисту за своїми скаргами, що становить порушення статті 13 Конвенції, у якій зазначено наступне:

«Кожен, чиї права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

A. Щодо прийнятності

1. Позиція сторін

12. Уряд стверджував, що пані Козлова та п. Бондаренко не вичерпали національні засоби юридичного захисту відповідно до вимог пункту 1 статті 35 Конвенції. Зокрема, Уряд стверджував, що ці заявники не скористалися своїм правом звернутись із заявою про визнання їх кредиторами у провадженнях щодо банкрутства та ліквідації підприємств-боржників, вони не оскаржили бездіяльність ліквідаційної комісії у відповідному господарському суді, а також не звернулися до жодного національного суду зі скаргою на дії державної виконавчої служби щодо невиконання судових рішень, винесених на їх користь.

13. Уряд також доводив, що п. Бондаренко у листопаді 2004 року отримав виплату за рішенням від 5 червня 2002 року. На підтвердження Уряд надав копії листів боржника від 2 листопада 2004 року та 17 березня 2005 року, стверджуючи, що заборгованість із заробітної плати заявнику була виплачена, а також лист державної виконавчої служби, ймовірно надісланий заявнику у 2005 році (дата не зазначена), стверджуючи, що йому було виплачено кошти в розмірі 3370,67 грн (приблизно 680 євро) протягом вересня — листопада 2002 року. Незважаючи на те, що Уряд не зміг обґрунтувати свої твердження більш переконливим доказом, оскільки відповідні виконавчі документи були знищені, Уряд вимагав від Суду визнати цю частину заяви несумісною з вимогою *ratione personae*. Пізніше, коментуючи вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції, Уряд заявив, що він не має жодних заперечень щодо виконання рішень, винесених на користь заявника.

14. Заявники не погодились. Зокрема, п. Бондаренко стверджував, що рішення від 5 червня 2002 року досі залишається невиконаним, та надав на підтвердження копію рішення суду від 24 лютого 2006 року, яке набрало законної сили, у якому суд підтвердив невиконання державною виконавчою службою відповідного рішення.

2. Оцінка Суду

15. Щодо заперечення Уряду про те, що заявники не вичерпали національні засоби юридичного захисту, Суд зазначає, що подібні заперечення були відхилені у низці рішень, винесених Судом (див. ухвалу у справі «Сокур проти України» (*Sokur v. Ukraine*), № 29439/02, від 16 грудня 2003 року; рішення у справах «Сичов проти України» (*Sychev v. Ukraine*), № 4773/02, пп. 42–46, від 11 жовтня 2005 року, та «Трихліб проти України» (*Trykhlib v. Ukraine*), № 58312/00, пп. 38–43, від 20 вересня 2005 року). Суд вважає, що зазначені заперечення у цій справі мають бути відхилені за тих же підстав.

16. Щодо питання про те, чи було виконано рішення від 5 червня 2002 року, Суд, з огляду на якість доказів, наданих сторонами на підтвердження своїх тверджень, та позицію Уряду, відображену на пізніших етапах цього провадження, вважає, що відповідне рішення, яке було предметом розгляду у цій справі, досі не було виконано.

17. Суд також вказує на те, що рішення від 27 жовтня 2006 року, винесене на користь пані Козлової, було виконано 1 жовтня 2007 року, тобто менш ніж через рік. Така тривалість, на думку Суду, не може вважатися надмірною. За цих підстав Суд вважає, що ця частина заяви №

32818/06 має бути відхилена як очевидно необґрунтована у значенні пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

18. Суд зазначає, що решта скарг не є очевидно необґрунтованими у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Також Суд зазначає, що вони не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Отже, Суд визнає їх прийнятними.

В. Щодо суті

19. Уряд висунув аргументи, подібні тим, що висувались у справах стосовно тривалого невиконання рішень національних судів, та дійшов висновку про те, що не було порушення пункту 1 статті 6, статті 13 Конвенції та статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

20. Заявники не погодились.

21. Суд зазначає, що рішення судів, винесені на користь заявників, залишались невиконаними не менш ніж протягом двох років та п'яти місяців.

22. Суд повторює, що він вже встановлював порушення пункту 1 статті 6, статті 13 Конвенції та статті 1 Першого протоколу у справах, подібних до цієї (див., серед інших, рішення у справі *«Войтенко проти України» (Voytenko v. Ukraine)*, № 18966/02, пп. 43, 48 та 55, від 29 червня 2004 року).

23. Розглянувши всі матеріали, надані сторонами, Суд вважає, що Уряд не виклав жодного факту чи аргументу, який міг би переконати його дійти іншого висновку у цій справі.

24. Відповідно у цих справах мало місце порушення пункту 1 статті 6, статті 13 Конвенції та статті 1 Першого протоколу у зв'язку з тривалим невиконанням рішень, винесених на користь заявників.

ІІІ. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

25. Пан Бондаренко також скаржився за статтею 17 Конвенції на тривале невиконання рішень, винесених на його користь.

26. Уважно розглянувши ці аргументи, виходячи з сукупності наявних матеріалів, Суд не встановив в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

27. Таким чином, ця частина заяви має бути визнана непринятною як очевидно необґрунтована у значенні пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

ІV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

28. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

29. Заявники вимагали різні суми (див. додаток) відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

30. Уряд висловив заперечення щодо більшості у зв'язку з їх надмірністю та необґрунтованістю.

31. Суд зазначає, що не викликає сумнівів той факт, що у держави залишається невиконане зобов'язання щодо виконання зазначених вище рішень національних судів. Суд також відхиляє як безпідставні решту вимог заявників щодо відшкодування матеріальної шкоди (див. *a contrario*, рішення у справі «Максиміха проти України» (*Maksimikha v. Ukraine*), № 43483/02, п. 29, від 14 грудня 2006 року). Суд також, здійснюючи оцінку на засадах справедливості, присуджує наступні суми відшкодування моральної шкоди:

- пані Гімадуліній — 350 євро;
- п. Коняєву — 350 євро;
- пані Козловій — 800 євро;
- п. Данькову — 350 євро; та
- п. Бондаренку — 2600 євро.

В. Судові витрати

32. Деякі заявники також вимагали різні суми (див. додаток) відшкодування судових витрат, понесених під час провадження у національних судах та у Суді.

33. Уряд висловив заперечення щодо цих вимог у зв'язку з їх надмірністю та необґрунтованістю.

34. Суд нагадує, що відповідно до його практики заявник має право на відшкодування судових та інших витрат лише в разі, якщо доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим.

35. Суд зауважує, що зазначених критеріїв не було дотримано у цій справі. Зокрема, пані Гімадуліна, п. Коняєв та п. Даньков лише надали копії поштових квитанцій без зазначення конкретної суми відшкодування судових витрат. Беручи до уваги наявну інформацію у цій справі та

виходячи із зазначених вище критеріїв, Суд відхиляє вимогу про відшкодування судових витрат, понесених під час провадження у національних судах, але вважає за необхідне присудити відповідні суми таких витрат, понесених під час провадження у Суді (див. додаток). Незважаючи на те, що суми, підтверджені пані Гімадуліною та п. Коняєвим, дуже малі, є очевидним те, що вони понесли поштові витрати на більші суми, ніж ті, що були зазначені при підготовці заяви до Суду. За цих підстав Суд присуджує кожному заявнику по 10 євро відшкодування таких витрат.

36. Щодо вимоги пані Козлової, яка мала представника у цьому провадженні, Суд зазначає, що її справа не є складною, а тому представництво її не було необхідним. Більш того, вона не дотрималася вимог, викладених у пункті 34 вище. Беручи до уваги наявну інформацію та зазначені висновки, Суд відхиляє цю вимогу.

С. Пеня

37. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви.
2. *Оголошує* скарги за пунктом 1 статті 6, статтею 13 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу щодо тривалого невиконання рішень, винесених на користь заявників (за виключенням скарги на тривале невиконання рішення від 27 жовтня 2006 року у заяві № 32818/06), прийнятними, а решту скарг у заявах — неприйнятними.
3. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.
4. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 13 Конвенції.
5. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.
6. *Постановляє*, що:

(а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держававідповідач має сплатити заявникам заборгованість за рішеннями, винесеними на їх користь, та наступні суми відшкодування моральної шкоди та судових витрат:

— пані Гімадуліній — 350 (триста п'ятдесят) євро відшкодування моральної шкоди та 10 (десять) євро відшкодування судових витрат;

— п. Коняєву — 350 (триста п'ятдесят) євро відшкодування моральної шкоди та 10 (десять) євро відшкодування судових витрат;

— пані Козловій — 800 (вісімсот) євро відшкодування моральної шкоди;

— п. Данькову — 350 (триста п'ятдесят) євро відшкодування моральної шкоди; та

— п. Бондаренку — 2600 (дві тисячі шістсот) євро;

(b) зазначені суми мають бути конвертовані у національну валюту державивідповідача за курсом на день здійснення платежу плюс будь-який податок, який може бути стягнуто з цих сум;

(c) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткові пункти.

7. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено у письмовій формі 10 грудня 2009 року згідно з пунктами 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Голова

ДОДАТОК

	Заява №	Заявник	Рішення, винесені на користь заявників	Присуджена сума (грн.)	Дата відкриття виконавчого провадження	Виплачена сума (грн.)	Решта заборгованості (грн.)	Боржник	Вимоги щодо справедливої сатисфакції			Присуджена справедлива сатисфакція
									Матеріальна шкода	Моральна шкода	Судові витрати	
1.	30675/06	Гімадуліна Олена Володимирівна	рішення від 29 жовтня 2004 року Новгородівського міського суду Донецької області	500 ≈ 75, 80 євро	7 лютого 2005 року	Виконано 6 березня 2009 року		Структурний підрозділ «Виробниче управління теплофікації» ДП «Селидіввугілля»	100 євро	3 500 євро	судові витрати, понесені під час провадження в національних судах + 24, 04 грн. ≈ 2 євро (понесених під час розгляду справи у суді)	350 євро (моральна шкода) + 10 євро (судові витрати)
2.	30785/06	Коняєв Андрій Олександрович	рішення від 29 жовтня 2004 року Новгородівського міського суду Донецької області	500 ≈ 75, 80 євро	7 лютого 2005 року	Виконано 6 березня 2009 року		Структурний підрозділ «Виробниче управління теплофікації» ДП «Селидіввугілля»	100 євро	3,500 євро	судові витрати, понесені під час провадження в національних судах + 28, 79 грн. ≈ 2 євро (понесених під час розгляду справи у суді)	350 євро (моральна шкода) + 10 євро (судові витрати)
3.	32818/06	Козлова Валентина Григорівна	рішення від 18 квітня 2005 року Замостянський районний суд м. Вінниці	20 241, 61 ≈ 2 992, 18 євро	10 травня 2005 року	Виконано 1 жовтня 2007 року		ДП Спеціальне конструкторсько-технологічне бюро «Агат») (ліквідоване 15 листопада 2007 року)	3 000 євро	на розсуд Суду	на розсуд Суду	800 євро (моральна шкода)
			рішення від 27 жовтня 2006 року Замостянський районний суд м. Вінниці	4 822, 10 ≈ 791, 13 євро	28 листопада 2006 року	Виконано 1 жовтня 2007 року			-	-	-	-
5.	34468/06	Даньков Анатолій Климентійович	рішення від 29 жовтня 2004 року Новгородівського міського суду Донецької області	500 ≈ 75, 80 євро	7 лютого 2005 року	Виконано 6 березня 2009 року		Структурний підрозділ «Виробниче управління теплофікації» ДП «Селидіввугілля»	100 євро	3 500 євро	судові витрати, понесені під час провадження в національних судах	350 євро (моральна шкода)
6.	49001/06	Бондаренко Микола Олександрович	рішення комісії по трудових спорах від 5 червня 2002 року	4 351 ≈ 895, 85 євро	12 червня 2002 року	Як стверджував Уряд, було виконано у листопаді 2004 року Як стверджував заявник, заборгованість досі не виплачена		ДПВО «Хімпром»	заборгованість за рішеннями, з врахуванням індексу інфляції	30 000 євро	-	2 600 євро (моральна шкода)
			рішення від 20 грудня 2004 року Замостянський районний суд м. Вінниці	13 602, 08 ≈ 1 953, 69 євро	не зазначено	1 472, 47	12 129, 61					